

Věnováno všem děvčatům a klukům, všem babičkám a dědečkům stejně jako všem ostatním,
kteří vědí, že každý člověk má na světě své místo
a že každý úsek lidského života má svou hodnotu a krásu.

JSOU VŠUDE A BUDE JICH STÁLE VÍC.

V roce 2011 jich prý bude víc než tatínků a maminek.

I když na nás neshlížejí z reklam na luxusní zboží příliš často, jsme rádi, že je máme.

Oni sami jsou víc než luxusní zboží a ti, kdo je nemají, toho moc litují.

Babičky a dědečkové jsou úžasným zdrojem poznání a zkušeností.

Mají také mnohem větší pochopení pro ledajaké nezbednosti svých potomků, což dokážou ocenit především všechna děvčata a kluci, vnučky a vnukové.

Ostatně dosvědčuje to i tento katalog obrázků vytvořených na základě výtvarné soutěže vyhlášené humanitární organizací ADRA.

Jsem prý celý dědeček, prohlašuje táta, když dotlačím domů hlávku salátu z pole za vesnicí.
Táta je v tu chvíli na mě velmi pyšný, to vím, a je rád,
že nemusí zajišťovat naši domácnost jen on sám.

Jsem prý celý dědeček, prohlašuje máma, když si zapomenu poznamenat,
co máme za domácí úkol z jazyka českého, a tváří se u toho dost nakvašeně.

Nevím, zda jsem úplně celý dědeček. Každý jsme přece sám svůj, ale na svého dědu
nedám dopustit. Byl to on, kdo mě naučil vybrat tu nejlepší hlávku salátu, a nad trojkou
ze zeměpisu neběsní jako moji rodiče, ale s úsměvem říká: „Pepo, ty se ve světě neztratíš.“

ROK SE SEŠEL S ROKEM, nastal čas jara a kvetly šeříky. Pampelišky¹ už dávno odkvetly, a kromě toho deštivého rána, kdy se sešla porota, rozfoukávala děvčata v ostatních dnech po loukách bílé chmýří se semeny z jejich hlaviček o sto šest. Kluci si v tu dobu všímali jiných věcí. Do ochmýřených hlaviček pampelišky lékařské si nanejvýš koplí. To když se zrovna netrefili do míče. My šneci se hřištěm, obzvláště fotbalovým, vyhýbáme. S našimi domečky na zádech by se totiž mohlo stát totéž, co s odkvetlými hlavičkami pampelišek. Když si prostě kluci hrají s míčem, nevidí, neslyší a kopou.

Členové poroty² dorazili navzdory pořádnému lijáku ve středu 6. května 2009 včas a v plném počtu. Čekalo na ně 3980 obrázků od dětí z celé České republiky, rozložených na všech lavicích v přízemí i na galerii, na podlaze v hlavním sále i ve vedlejších místnostech a také na schodištích a schodech adventistického kostela v Praze na Smíchově. Ti, kdo si pamatují všechny čtyři ročníky výtvarné soutěže ADRA³ (třeba jako paní Alena, duše celého výtvarného soutěžení), tvrdí, že takhle obložený kostel dětskými obrázky ještě nikdo nikdy neviděl.

1 - Pampeliška lékařská je vytrvalá plevelná bylina vysoká 5-40 cm s houževnatým zásobním kořenem. Květ pampelišky vyrůstá z listové růžice na dutých stvolech a tvoří ho sytě žluté květní úbory.

3 - ADRA - Mezinárodní humanitární organizace založená v České republice roku 1992. ADRA jsou začáteční písmena anglického názvu Adventist Development and Relief Agency, což lze přeložit do češtiny jako Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj. Tato organizace pomáhá lidem v nouzi na celém světě i u nás doma.

2 (zleva) - Jaroslav Turek [grafik]
Markéta Čechurová [manažerka PR a marketingu
Nakladatelství FRAUS]
Olga Pícolová [pedagog, lektorka programu PRVák]
Hana Pavlátová [arteterapeutka, výtvarnice]
Jan Bárta [ředitel ADRA Česká republika]

Ze všech koutů kostela hleděly na porotce tváře babiček a dědečků. Porotce přitom vůbec nelekaly, neboť většina portrétů na obrázcích se usmívala a i jinak vyhlížela vcelku vstřícně a mile. Nutno připomenout, že babičky byly na výkresech v početní převaze. Patrně proto, že jich bývá o něco víc i v reálném životě. Babičky více vydrží. Jsou o něco statečnější a odolnější než dědečkové. Konečně, i psaníčka⁴ dětí, přiložená k několika obrázkům, byla věnována více babičkám než dědečkům. A to nechci při této příležitosti ani nijak zvlášť připomínat dílo slavné spisovatelky...
Jak se jen jmenovala? Tak pomozte mi, přátelé... [*]

Úderem desáté hodiny se začalo. Všech pět porotců dostalo po padesáti papírcích. Papírky každého porotce měly jinou barvu. Na první pohled tak bylo zřejmé, kdo pro který obrázek bude hlasovat. Porotci se mohli pustit do práce. Procházeli pomalu a soustředěně mezi dlouhými řadami obrázků a usilovně přemýšleli. Vybrat z takového množství obrázků padesát skutečně těch nejlepších nebylo vůbec jednoduché. „Pro který se rozhodnout?“ lámali si porotci hlavu. Naštěstí prostředí kostela pro takové zodpovědné rozhodování bylo přímo jakoby stvořené. V kostele bývá ticho. Jako v kostele! Ticho ovšem nebylo v tu chvíli to nejdůležitější. Nejdůležitějších bylo pochopitelně těch tři tisíce devět set osmdesát obrázků.

Po dvou hodinách pečlivého zvažování se porotcům podařilo ze spousty soutěžních výtvarných děl dětí ve věku od šesti do jedenácti let vybrat padesát nejlepších a ještě třem z nich udělit první tři místa. Ani v tomto roce, stejně jako ve všech předešlých, nedošlo mezi porotci při určování vítěze k žádným rozepřím. Naprostá shoda panovala i při určení druhého a třetího místa.

[*] - Jak se jmenuje autorka knihy Babička?

- a) Eliška Krásnohorská
- b) Marie Němcová
- c) Božena Němcová

Při výběru nejlepších obrázků samozřejmě už ticho jako v kostele mezi porotci nepanovalo. Však se také závěrečný výběr výtvarných děl uskutečnil nikoliv v hlavním sále, ale ve foyer⁵ kostela. Kupříkladu se diskutovalo o tom, zda nejsou žáci základních uměleckých škol v určité výhodě oproti žákům základních škol, neboť malování a kreslení věnují více času, jsou talentovaní a vedou je zpravidla skvělí odborníci a nadšení pedagogové⁶. Nakonec se porotci shodli na tom, že není možné na základě současných podmínek vyřadit ze soutěže děti, které měly k tvoření lepší předpoklady, tedy dobré vedení a talent⁷.

5 - Před síň, kde se lidé shromažďují a připravují na vstup do hlavní místnosti.

6 - Učitel

7 - Určitá schopnost člověka, v níž má úspěch.

Já jsem kupříkladu taky talentovaný. Tuhle jsem maloval ve svém domečku. Můj pokoj přímo hýřil barvami! Pravda, barvy nebyly jen na stěnách, ale taky na podlaze, na koberecích, barevný byl i nábytek a stínidla na lustru. Kamarádka Růža tvrdí, že to mé malování žádné terno⁸ nebylo. Prosím? Že nevíte, kdo je to Růža? Vždyť říkám, že je to kamarádka. A jaká! Růža je skvělá šnečí holka. Řeknu vám, že neznám krásnější ulitu v celém našem údolí včetně pole s hlávkovým salátem za vesnicí, než je ta Růženčina. Ta její tykadla! Přátelé, když na mě s nimi Růža mrkne, nemůžu se od těch jejích šedivých očí odtrhnout. Pro ta její tykadla jí dokonce odpouštím její jistou, řekněme rezervovanost k mému výtvarnému usilování na stěnách mého domku. Všem rozumět tahle skvělá šnečí holka nemůže, že? Ovšem když lezu po spodní straně lopuchového listu, měli byste vidět, jak Růža obdivně kouká. Může na mě tykadla nechat! Však je taky co obdivovat! Lezu si to bez váhání hlavou i domečkem na zádech dolů. Zkuste to vy. A to jsem přitom nikdy z lopuchového listu nespádl. Přechal jsem statečně bouři, víchr i přízemní mrazíky. Při vší skromnosti si dovolím tvrdit, že neznám lepšího lezce po spodní straně lopuchových listů, než jsem já. A myslím, že ani Růža ne.

Prosím? Že vás moje lezení po spodní straně lopuchového listu moc nezajímá? Ale podívejme! Že vy závidíte! Závidíte schopnosti talentovaného šneka Pepy. Jen si to přiznejte! Proto se nechcete bavit o lezení na spodní straně lopuchového listu a odvádíte pozornost k výtvarné soutěži...

Prosím? Že v to středeční ráno nešlo o lezení po spodní straně lopuchového listu, ale o obrázky? Co s těmi obrázky pořád máte? No dobrá, když jinak nedáte... Ovšem dovolím si jen skromně podotknout, že ani malování, ani kreslení na lezení po spodní straně lopuchu nemá. I kdyby šlo o kreslení a malování samotného Michelangela⁹.

8 - Slovo, které se užívá pro označení úspěchu.

9 - Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni (1475 - 1564), slavný italský malíř, sochař a architekt

Prosím? Jestli se mi opravdu žádný z těch tří tisíc devíti set osmdesáti obrázků nelíbil? Jak už jsem řekl, malování a kreslení není nic proti lezení po spodní straně lopuchového listu, ale když už to musí být, připouštím, že se mi pár obrázků od dětí z celé České republiky docela líbilo.

I když... mám pocit, že některé z dětí opisovaly, tedy chci říci, že se tak trochu opičily. Jak někdo začal ve třídě malovat portrét babičky, byla portrétů babiček celá třída a skoro bych řekl, že to na některých obrázcích vypadalo, jako by žáci celé třídy měli jen jednu a tu samou babičku. Zdálo se mi taky, že mezi tou spoustou dětských výtvorů bylo tak trochu přeportrétováno. Jako by děti zapomněly, že téma bylo mnohem, mnohem širší než jen malování prarodičů. Větší šanci na úspěch měly děti, které téma „Svět babiček a dědečků aneb jak se jim v něm žije“ vzali akčněji. Prostě se mi líbily obrázky, na nichž dědečkové a babičky něco podnikali a dělali.

Prosím? Že vás nezajímají moje názory, ale chcete konečně vědět, jak dopadla soutěž? No prosím, prosím! Vypadá to, jako by vás ani nezajímal objektivní názor toho, který to všechno spískal a měl na starosti. A přitom, co jsem s těmi vašimi výtvy měl práce! Jen si představte poštovní doručovatelku. Víte, co to znamená, donést až do kanceláře humanitární organizace ADRA takovou spoustu obálek? Týden před ukončením soutěže je paní doručovatelka nosila v pytlích a dvakrát vaše výkresy muselo dovést speciální poštácké auto. Už to skoro vypadalo, že paní poštovní doručovatelka podá výpověď. Co mi dalo práce, než jsem i přemluvil, aby to nevzdávala. A to nebylo zdaleka všechno! Víte, co pak musela paní Alena a speciálně pozvané dobrovolnice s vašimi obrázky ještě udělat? Musely se zkontrolovat, zda mají na vaše výtvy na zadní straně poznamenáno jméno, věk a adresu bydliště nebo školy. No ano!

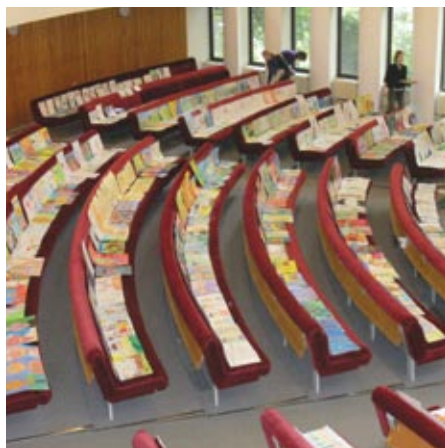
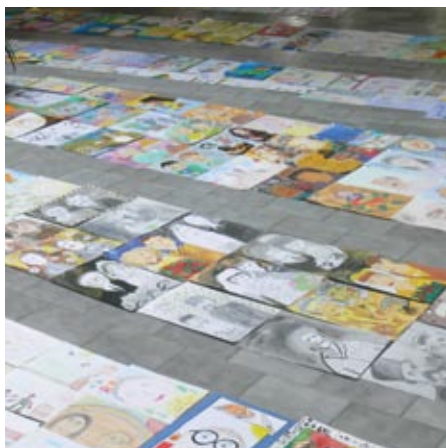
Představte si, že někteří z vás na tyhle důležité údaje úplně zapomněli. To se pak v naší kanceláři rozhostil smutek a já měl co dělat, abych nerozslzel svá tykadla, jak mi to bylo líto, ale obrázky bez jména jsme do soutěže zařadit nemohli. Některé vaše práce zase přišly až po datu uzavření soutěže a tak to s nimi dopadlo úplně stejně jako s obrázky bez označení. Škoda přeškoda! Všechny popsané obrázky se musely zaregistrovat, tedy jednoduše zapsat do tabulky v počítači a pak...

Pak přišla středa 6. května 2009. Dorazily dobrovolnice a od samého rána rozkládaly obrázky na všechny lavice v přízemí i na galerii, na podlahu v hlavním sále i ve vedlejších místnostech a také na schodiště a schody adventistického kostela v Praze na Smíchově.

Prosím? Že tohle jsem už říkal a že to už všechno víte. No to je toho! Jak známo, opakování je matka moudrosti a taky kdo ví, jestli jste moje povídání četli skutečně poctivě a pěkně od začátku.

Co já se toho v životě naopakoval! Třeba zrovna ten hlávkový salát na poli za vesnicí.

Kolikrát já se tam musel vrátit pro novou hlávkou!

Prosím? Že tohle sem nepatří a že už chcete konečně znát jména vítězů? Tak tady jsou:

První místo, tedy místo vítěze, získala devítiletá **Amálie Poledníčková z Prostějova**.

Druhé místo obdržel osmiletý **Ladislav Pavlas z Lanškrouna**.

Třetí místo dostal obrázek šestiletého **Dominika Eliáše z Hustopečí**.

I na zbývajících čtyřicet sedm obrázků stálo za to se koukat.

Až tedy dočtete tyhle veledůležité řádky, určitě si prohlédněte pozorně další stránky.

Je na nich všech čtyřicet sedm reprodukcí obrázků. Věřím, že vás potěší.

Pěkných obrázků se dostalo do soutěže samozřejmě daleko více, ale tolik reprodukcí by se do našeho katalogu nevešlo. A i kdyby, kdo by se s tak tlustou knihou nosil, že ano? Zbývající obrázky ožíví kupříkladu chodby některých úřadů a kanceláří. Nebo udělají radost babičkám a dědečkům v domovech důchodců, protože i tam s některými obrázky zamírím. Z toho tudíž plyne, že ani jeden obrázek neskončí v koši. I když jste žádné místo v první padesátce neobsadili, přinese radost především těm, kteří nám rozumějí a milují nás, tedy všem babičkám a dědečkům.

Vždyť jsme rádi, že je máme.

Najdi na mapě, kde leží obce Prostějov, Lanškroun a Hustopeče

NÁSLEDUJE NĚKOLIK PŘÍBĚHŮ, které děti přiložily k obrázkům.
Jsou přepsány bez jakýchkoliv zásahů a úprav.

ZA války byl můj pradědeček nasazený na nucené práce do Německa. Budovali železniční tratě. Jejich život na nucených pracích byl jak v koncentračním táboře.

S kamarádem se mu podařilo uprchnout. Přesouvali se vždy v noci. Když se vrátil domů schovával se ve sklepě, aby ho někdo neudal. Schovávala se ve sklepě celá rodina dokonce ve sklepě schovávali i krávu. Když válka skončila měli všichni takovou radost. Prababička se šla s kamarádkou a s kočárem s malým dítětem podívat k silnici jak Němci utíkají před Ruskými vojáky. Najednou se ozvala střelba. Němci stříleli a házeli granáty do lidí i při útěku. Babička byla ráda, že vyvázla i s dítětem živá a to dítě byl strejda. Za několik okamžiků za prchajícími Němci přijela Ruská hlídka na koních a brzy přijeli i ostatní Ruští vojáci. Na okraji vesnice rozestavěli děla a odstřelovali silnici z Lipky na Brno po které ustupovali Němečtí vojáci.

Erik Ondroušek,
5. třída, ZŠ a MŠ Adamov

MOJE babička se jmenuje Marie měla čtyři sestry. Měla mámu Slovenku, ale její tatínek byl Čech. Prvně žili ve Slovensku, ale pak se přestěhovali do Česka. Tam žili asi když mí babičce 13. Žili u babičky která byla asi příbuzná. Tam se jí narodilo 5 synů, ale 2 umřeli při porodu. Pak se odstěhovali do domku kde měla tatínka a tam žili dodnes. Ted' už luští křížovky a u toho poslouchá pořady v televizi. Plete mi občas i rolák. Už je v důchodu. Občas hlídá mého bratrance kterému jsou tři. Většinou chodí brzo ráno nakupovat. Tráví skoro celý den doma a občas se koukne ven.

Eliška Janovcová, 3. třída, ZŠ Praha 5 - Radotín

JEDNOU mi babička vyprávěla takovou příhodu která se jí a mému strýci stala. Strýc měl tenkrát 13 let. Bylo to o prázdninách na chatě v Nedvědicích. Vyjela si se strejdou na kole projet se do okolí. Jeli do Doubravníku a pak se vraceli lesem, jenže zajeli jinam a dostali se na pastvinu. Tady se pásly krávy. Cesta byla po dešti celá rozbahněná a všude plno kravěnců. Tak se stalo, že to strejdovi s kolem uklouzlo rovnou do kravěnce. Babička měla taky boty a kolo zamazané. Když přijeli na chatu, všichni od nich utíkali, protože tak krásně zapáchali.

Míša Bočková, 5. třída, ZŠ a MŠ Adamov

Má prababička se jmenuje Drahomíra Pešová, ale my ji říkáme babička Drahuška. Narodila se v únoru roku 1932 jako čtvrtá dcera Františky a Vincence Matuškových. Když jí bylo sedm let, začala Druhá světová válka. Její tatínek byl proti válce a byl zavřený ve vězení. V roce 1945 během bombardování obce přišli Matuškovci o dům, který do základů vyhořel. Malá Drahuška byla rodiči poslána do služby k sedlákovi Staffinovi, protože její rodina potřebovala peníze na stavbu nového domu.

Tam se také setkala s dědou. Jednou, když obsluhovala v hostinci u Staffinů, přišla se tam bavit parta mladých kluků, mezi nimi i její budoucí manžel Emil. Tito mladíci dělali v hostinci nepořádek a babička je okřikla, že to po nich nebude uklízet. Děda se do ní zakoukal a chodil se jí do Kyjovic dvořit.

Když jí bylo 18 let, vzali se a bydleli v Kyjovicích v bytovce na Pivovaru. Děda však musel na vojnu a jejich první dítě, Alenka, což byla moje babička, se narodilo v době, kdy byla babička sama. Dva roky na to se jí narodil syn Milan. Na počátku 60. let se rodina přestěhovala do Ostravy, na nově vznikající sídliště v Zábřehu. Babička pak pracovala v obchodě a školní jídelně. V roce 1966 se narodila její poslední dcera, Hanka, která od malička navštěvovala taneční kroužky. Babičce se v Ostravě celkem líbilo, avšak na své rodné Kyjovice nedokázala úplně zapomenout a při každé příležitosti se vracela, ať už na návštěvu k matce nebo dceři Alence, která se v Kyjovicích provdala za Pavla Illíka. Babička ráda hlídala svá vnoučata, mého strejdu Radka a tatku Tomáše. Později hlídala i svá pravnoučata, čili Adélku a mě.

V roce 1997 umřel děda Emil, já si ho však nemůžu pamatovat, neboť jsem se narodila až o dva roky později. Babička byla moc smutná, stejně jako o několik let později kdy ji umřel mladý zeť, manžel tety Hanky. Nejhůře nesla smrt své dcery Alenky, mé babičky.

To se stalo před čtyřmi lety. Babička je ke mně moc hodná, ráda s námi chodí na procházky a vypráví příběhy o svém mládí v Kyjovicích. Ráda hraje žolíka a Člověče, nezlob se. Mám ji moc ráda.

Kristýna Illková, 9 let, ZŠ a MŠ Kyjovice

Moje babička Marie

Moje babička byla chudá, a tak musela pracovat s maminkou na poli a na to vydělávali peníze.

Jednou babička vydělala sto korun a maminka jí dovolila, aby šla do cirkusu. Babička šla do cirkusu aza malou chvíli už sam byla. Viděla tam opice, akrobátky. Potom šla domů a poskala Františka svého dědu. Rodině se scházeli, ale po dvou měsících děda řekl babičce, že jí má rád. Jednou jí děda požádal o ruku a babička souhlasila, její maminka taky souhlasila a že babičce bylo 20 let, tak se vzali. Svatbu měla

krisnou a do teď na ni vzpomíná. Ale její maminka zemřela, protože už byla moc stará, bylo jí 75 let. Babička byla moc smutná, ale to se směnilo, protože se jí narodily dvě děti: maminka a bratr Lida. Ale babička se s dědou rozvedla, protože přicházel z hospody opilý.

MŮJ děda se jmenuje Václav Moravec (ale všichni mu říkáme Vendo) Narodil se 1926 a je mu 83 let. Mám ho moc ráda a vypráví mi spoustu veselých historek a málo těch smutných. Mezi ty veselé patří například: Jak jednou děda skákal s deštníkem do slámy. Háček byl v tom, že po každém skoku se deštník obrátil vzhůru nohama, takže byl nepoužitelný.

Ale když chtěl jeho tatínek jít do Prahy a strašně pršelo, tak do Prahy nejel, jelikož všechny deštníky byly nepoužitelné. Můj děda také dělal jiné lumpárny, třeba chytal v tuních ryby a s rukama je nosil pod trikem domů. Ale kolem tůní jezdil na kole porýbný a když je jednou na kole načapal, tak nestačili utíkat! Ale na štěstí mu utekli. Děda byl taky pěkný mláďoun. Když už chodil do práce, byli s kamarády chytat raky a nachytali plné dva sudy raků! A hned druhý den přinesl jejich kamarád do práce už uvařené raky, takže je pěkně zdláblí. Vedle pěkných věcí dědu potkaly i smutné věci. Děda vyrůstal na statku kde měli hospodářství a mnoho koní které měl moc rád a když se narodil krásný ryzák tak byl moc rád. Ale když mu byl měsíc tak se bouchlo do hlavi o kamennou dlažbu, ale hned zase vstalo, takže si mysleli že mu nic není, ale do rána umřelo a veterinář říkal že jak upadlo, tak si prorazilo lebku a začalo vnitřní krvácení. Mám svého dědu moc ráda a díky těmto veselím ale i smutným hystorkám si umím přectavit jak prožíval své mládí.

Barbora Linhartová, 4. třída ZŠ Praha 4

Zvědavá babička

Babička chodila do první třídy. Teprve školu poznávala a prohlížela si chodby i schody. A ty schody byly zvláštní. Dveře neměly kliku, a tak tam byla díra. Jednoho dne šla babička na schod a protože byla zvědavá, šla na volné schody, ale šla k opačnému schodu. Díra ve dveřích byla zakrytá dlaní, a tak šimrala na dlaně, až ze schodu vyšla paní učitelka a dala babičce takový pohled, že se jí hlava otočila. Od té doby babička už nikomu nešourala na dlaně a paní učitelce už se pořád vyhýbala.

DĚDA Václav se narodil v Praze v roce

1940, kde také s rodiči bydlel a to na Kačerově. Během dědova dětství se několikrát stěhovali. Nejdříve do Teplíc, kde začal chodit do školy a navštěvoval ji tam až do 6. třídy. Tam zažil odsun Němců, protože se nastěhovali do vily po jednom z nich. Pak se v roce 1952 stěhovali do Jílového u Prahy. Jeho tatínek tam pracoval v šachtě na zlato. Děda tam navštěvoval školu do 8. třídy. Na konec se stěhovali do Kladna, odkud děda dojížděl do Prahy do školy, kde se učil tesařem. Během učení také nacvičovali na I. celostátní spartakiádu a jako budoucí tesaři tam stavěli šatny. V roce 1956 v květnu se přestěhovali do Rožmberka nad Vltavou, kde se oženil a žije s babičkou dosud. Má ještě čtyři sourozence.

Během svého dětství zažil strašně moc, ale moc dobře si vzpomíná právě na válečná léta. Když bydleli v Praze, pamatuje si, že okolní domy okupovali Němci. Kvůli nim byl na to místo nálet a všichni z toho činžovního domu se museli schovat do sklepení – krytů. Při tom náletu jim zbořili vojáci komín. Ženy z toho domu společně pro všechny zrovna vařily rajskou omáčku a jak ten komín padal, utvořila se tlaková vlna, která spolu se sazemi celou omáčku rozstříkla. Děti v krytech přespávaly v neckách. Po příjezdu Rusů, kteří si rozbalili tábor na louce před jejich domy, začaly všechny děti z okolí chodit za vojáky a prosily je, aby jim zatancovali kozáčka. Po válce jezdil kolem jejich domu pan prezident Beneš každou sobotu do Sezimova Ústí a všechny děti mu vždycky běžely mávat. Už i jako malé děti musely pomáhat mamince. Kolikrát hned, jak přišly ze školy až do úplného večera, kdy byly rády, že už můžou jít spát.

I nyní děda stále pracuje a to tak, že občas někomu vypomůže se stavbou střechy nebo nějakých dřevěných konstrukcí, například krmelce, posedy atd., protože je myslivec. Rád chodí do lesa i s jejich pejskem, věnuje se velké zahradě, na které má také moc pěknou skalku s jezírkem s lekníny. No a kolem domu je neustále nějaká práce, při které u se setrou rádi pomůžeme, když přijedeme na prázdniny.

František Hlásek 2. třída, ZŠ a MŠ Dolní Třebonín

Příběhy, které děti napsaly, nebyly součástí výtvarné soutěže, ale třeba někomu zápisem vzpomínání nejen jejich vlastního, ale hlavně vzpomínání jejich dědečků a babiček udělalo radost.

Vzpomínky a vzpomínání – to je to, co možná nejvíc spojuje děvčata a kluky s babičkami a dědečky.

Vždyť ono se to tak krásně vzpomíná, vid'te, babičky a dědečkové.

Vždyť ono se to tak krásně poslouchá, vid'te, děvčata a kluci.

JAK SI ŽIJÍ BABIČKY A DĚDEČKOVÉ ODJINUD?

Pro srovnání jsem položil několik otázek lidem, kteří pracovali nějaký čas v zemích vzdálených od nás tisíce kilometrů

1. Jaký je běžný věk babiček a dědečků v zemích, kde jste pracovali?

Eva Barvínková, pracovala v Ugandě:

Na tuhle otázku, respektive její formulaci, asi odpověď nenajdu, protože není vůbec běžné, že by se lidé v Ugandě dožívali seniorského věku. Uganda se „pyšní“ nejmladší populací na světě. V roce 2008 byl průměrný věk v této zemi 15 let. Ve věku nad 65 let zde žije pouze 2,2 % obyvatel.

Petra Antošová, pracovala v Indii:

Babičky a dědečkové se v Indii zpravidla dožívají 50 až 60 let.

Ilona Füzeková, pracovala v Tanzanii:

Oficiální statistiky uvádějí, že se lidé v Tanzanii dožívají 52 až 54 let. Je ovšem otázka, kde se toto číslo vzalo. Statistika zdaleka nevystihuje skutečnou situaci v zemi. Jsou zde totiž hned dva velké problémy. Jedním je obrovská rozloha. Tanzanie je přibližně desetkrát větší než Česká republika a situace v jednotlivých regionech se výrazně liší. Je například obrovský rozdíl v kvalitě života lidí žijících ve městě Dares Salaam (sužované malárií a různými nemocemi souvisejícími se životem ve velkoměstě) a lidí žijících v nepřítli vzdáleném pohoří Uluguru Mountains (nadmořská výška neposkytuje podmínky k šíření malárie). Druhým problémem je vysoká úmrtnost dětí i dospělých v důsledku chorob, které se u nás vůbec nevyskytují. Podle evropských měřitek by se dokonce mohlo zdát, že člověk v Tanzanii nemá šanci dožít se „stáří“. U nás v Evropě jsou za velmi staré lidi považováni lidé nad 80 let. Pokud někdo v Tanzanii řekne „starý“, může myslet také člověka, kterému je 45 let. Místní lidé vycházejí spíše z toho, jak člověk vypadá. Často totiž sami nevědí, kdy se narodili, a tedy ani nevědí, kolik jim je let.

Radek Špinka, koordinátor projektů v Bangladéši

Lidé, obzvláště na venkově, nevědí, kolik mají let. Poznal jsem, že si rádi léta přidávají. Starý člověk se v bangladéšské společnosti těší větší vážnosti než u nás. Obecně lze ale říci, že se zde lidé dožívají nižšího věku než v České republice.

2. Bydlí babičky a dědečkové sami nebo s rodinou svých dětí?

EB:

Ve stáří bydlí lidé většinou s rodinou, pokud však ještě nějakou mají v době, kdy se totiž vyskytl HIV/AIDS, který postihl především generaci dnešních čtyřicátníků. Není tedy ojedinělé, že se senioři starají o děti svých dětí, které již zemřely.

PA:

Bydlí zpravidla se svými dětmi, neboť v Indii platí dodnes pravidlo, že se žena poté, co se provdá, stěhuje do domu svého manžela. V dnešní době se ovšem stále častěji stává, že dospělé děti své zestárlé rodiče opustí a ti pak žijí sami, což se blíží evropskému modelu soužití. Rozhodující je v tomto směru individuální situace jednotlivé rodiny. Záleží zejména na finančních podmínkách, pracovních příležitostech a celkovém zázemí. V chudých rodinách se však stále více stává, že dospělé děti seniorů zpravidla migrují za prací a babičky a dědečkové zůstávají osamoceni.

IF:

Pokud babičky a dědečkové mají děti (tzn. jsou naživu a žijí na stejném místě), bydlí u nich. Nejběžnější je situace, že po smrti jednoho z rodičů jde druhý bydlet k rodině svých dětí anebo, že jedno dítě s rodinou zůstává v rodičovském domě.

RŠ:

Babičky a dědečkové zpravidla bydlí u svých dětí.

3. Užívají lidé v zemích, kde jste pobývali, termín „senior“?

EB:

Konkrétně s tímto pojmem jsem se nesešla, běžně se používá spíše „elderly“.

PA:

Ano, v Indii se používá termín „senior citizen“ (občan senior/starý občan), a to zejména na úrovni nejrůznějších vládních opatření, v souvislosti se vzděláváním, zdravotnictvím atd. V běžné mluvě se používá spíše termín „stáří/starý věk“.

IF:

Existuje slovo „Mzee“, které lze přeložit jako „stařec“. Tento termín pochází ze svahilštiny a mnohokrát jsem se s ním setkala. Staří lidé také mají různé „přezdívky“, jejich původní jméno se nepoužívá a mladí lidé (i z rodiny) je často ani neznají.

RŠ:

Lidem na venkově termín „senior“ nic neříká. Užívá se označení starý/ stará. Takové označení neznamená nic, co by člověka jakkoli snižovalo.

4. Existuje systém výhod (slevy nebo úlevy apod.) pro seniory?

EB:

Ne, neexistují žádné výhody pro žádnou znevýhodněnou skupinu.

PA:

V některých státech Indie vláda poskytuje 200 rupií penzistům žijícím pod hranicí chudoby. Tyto peníze nevyplácí přímo, ale v naturáliích (balíky rýže, cukrová třtina atd.). Například vysloužilí zaměstnanci indických drah mají o padesát procent levnější jízdné pro sebe a svou rodinu, podobně jako je tomu i u nás. Na rozdíl od nás ovšem neexistuje v Indii žádný všeobecně platný zákon či regulace, která by usnadňovala život babiček a dědečků. Stává se proto, že potenciální příjemci těchto peněz/výhod se k nim mnohdy vůbec nedostanou, a neexistuje instituce, u níž by se jich mohli domáhat.

IF:

Pokud je tato otázka myšlena jako výhody od státu, pak nic takového neexistuje.

ŘŠ:

O žádných výhodách pro dědečky a babičky ze strany státu nevím.

5. Existuje systém péče o staré a nemocné?

EB:

Neexistuje.

PA:

Péči o nemocné se věnují především rozličné nestátní neziskové organizace. V Indii znají „Domy pro seniory“, ty však nejsou provozovány vládou, nýbrž těmito organizacemi nebo svépomocnými skupinami obyvatel. Neexistují žádné celoplošné dávky či výhody pro staré a nemocné.

IF:

Záleží na rodině, jak se o staré lidi postará. Zdravotní péče je ale v Tanzanii zdarma nebo (podle našich měřítek) velmi levná (i operace apod.). Problém ale je, že lidé, kteří těžko šetří na jídlo a mají třeba mnoho dětí, nemají prostředky na dopravu starých lidí do nemocnice nebo ani na ty malé poplatky, které je třeba zaplatit.

RŠ:

Nic takového neexistuje. O babičky a dědečky se musejí starat jejich děti.

6. Existuje „důchodový věk“ a odchod „do penze“?

EB:

Neexistuje. Není zde ani nic podobného penzi.

PA:

Důchodový věk se v Indii pohybuje okolo 60 let výše. Pokud se jedná o státní zaměstnance, ti do důchodu

na rozdíl od námezdních dělníků a dalších profesí opravdu odcházejí. Státním zaměstnancům je také vypočítávána penze od padesátého osmého roku, a to podle průměrné výše platu ve službách státu.

IF:

Nic takového neexistuje. Většina lidí v Tanzanii pracuje v zemědělství. Lidé pracují, dokud můžou – a co jsem viděla, tak pracují mnohem více než staří lidé u nás. Staří lidé často i v případě, že jim mladí nabízejí pomoc, odcházejí na pole a pracují – jinak totiž nevidí důvod, k čemu by byli.

RŠ:

Nic takového neexistuje. Jen bohatí si mohou šetřit na penzi.

7. Mají zákonem zaručen finanční nebo jiný příjem, pokud už nemohou pracovat?

EB:

Nemají.

PA:

Nemají.

IF:

Nemají. Pojem „nemohu pracovat“ zde neexistuje v našem slova smyslu. Existuje „nemám práci“, „nechci pracovat“ ... Jediní, kteří podle mého „nemohou pracovat“ jsou postižení lidé (duševně nebo fyzicky) a ti potom žebrají na veřejných místech (zastávky, křižovatky apod.). Ale rozhodně se toto nevztahuje na staré lidi. Pokud už staří lidé „nemohou“, jsou nemocní a buď se vyléčí, nebo umřou.

RŠ:

Nemají.

8. Jak jinak si mohou obstarat prostředky na běžný život?

EB:

Většina lidí, především na vesnici, má u domečku malé políčko, kde pěstuje určitou plodinu a tu potom prodá, případně vymění za něco jiného k jídlu. Všechno jídlo se prodává ve velmi malých dávkách, např. lahvička s olejem, protože lidé jsou zvyklí jíst jen jedno jídlo denně (fazole a kaši z kukuřičné mouky).

PA:

Prostřednictvím nejrůznějších svépomocných skupin a dalších aktivit komunity, ve které staří lidé žijí. Pokud mají schopnosti a jsou dostatečně zdraví, pracují staří lidé v Indii doslova „do roztrhání těla“, často manuálně, dokud jsou toho schopní, a přispívají tak na chod svých domácností. V případě nemohoucnosti jsou často zcela závislí na svých rodinách.

IF:

Pokud se o ně nepostarají rodina, mohou žebrať nebo zemřou. Pro Evropana to zní hrozně, ale je nutné si uvědomit, že sociální situace v Tanzanii je naprosto jiná než u nás. Pro Tanzance neexistuje možnost odložit své rodiče do domova důchodců a něco takového by považoval za nehorázné a nemorální. Staří lidé v Tanzanii nevyžadují žádné speciální výhody nebo úlevy, starají se o sebe, jak nejlépe mohou a pomáhají svým rodinám s prací na poli nebo s péčí o děti či domácí zvířata.

RŠ:

Babičky a dědečkové pomáhají různými pracemi, hlavně na poli, prakticky až do smrti. V případě jejich nemoci se o ně musí postarat jejich rodina.

SVĚT BABIČEK A DĚDEČKŮ
aneb jak se jim v něm žije

ISABELLA Z KENI

Isabella Ondegi neví přesně, kolik je jí let. „Je mi asi něco přes osmdesát,“ říká a vzpomíná na britské vojáky, kteří občas dorazili do jejich vesnice, když byla malá. Isabella žije v malém domku, který byl v dávné době uplácán z bláta a větví, ale stojí dodnes. Dvě menší stavení, postavené ze stejného materiálu jako její starý dům, stojí v těsné blízkosti malého políčka. V jednom domečku paní Isabella chová slepice, druhý slouží jako spíž. I přes svůj věk stále obdělává políčko a pěstuje na něm kromě zeleniny hlavně kukuřici. Když kukuřičné zrno dozraje, ochotní sousedé je odnášejí k semletí na mouku, z níž paní Isabella na rozpáleném plechu peče čapati. Z pokrájených rostlin uvařených ve vodě dělá jídlo na způsob našeho zelí. Někdy si na přilepšenou uvaří vajíčko od svých slepic.

V domečku má paní Isabella čisto, přestože vaří na otevřeném ohništi. Spává na slamníku položeném na prknech přímo na zemi.

V Keni se většina lidí nedožívá vysokého věku. Paní Isabella je se svou osmdesátkou vzácná výjimka. Všech osm dětí, které měla, už umřelo. Zemřela jí i některá vnoučata. Prý má několik pravnoučat, ale nic o nich neví. Odstěhovali se tak daleko, že se za ní už nevracejí. Pomáhají jí sousedé z vesnice a připadá jim to samozřejmé. Říkají: „Vždyť naši pomoc potřebuje.“

Paní **Marie** je jedním z mnoha klientů domova pro seniory ve Frýdku-Místku. Osmasedmdesátiletá důchodkyně je vdovou. O svého manžela přišla už pět let po svatbě. Zůstala sama se dvěma malými dětmi. Nikdy se pak znovu neprovdala ani neměla žádný další vztah. Většinu času strávila v práci. Aby dětem zajistila všechno potřebné k životu, chodila celá léta dokonce do dvou zaměstnání. Měla kamarádky z práce, a když byly děti dospělé, jezdila společně se svými přítelkyněmi na dovolené. Bolestivě ji zasáhla smrt syna. Umřel na těžkou nemoc ve čtyřiceti letech. O dceři mluví nerada. Nerozumějí si.

Když se začal zdravotní stav paní Marie zhoršovat, nastoupila do domova pro seniory. Chtěla mít jistotu, že o ni bude postaráno ve chvíli, kdy už si sama pomoci nedokáže. K chůzi na krátké vzdálenosti používá francouzské hole, na delší cestu potřebuje invalidní vozík. Přestože se snaží být nezávislá na pomoci druhých, je moc ráda, když si může s někým popovídat. Těší se na dobrovolníky, kteří za ní docházejí pravidelně každý týden, aby si s ní povyprávěli, přečetli nějakou knihu nebo se šli projít na sluníčko do parku. To se potom rozpovídá a vzpomíná na život s rodiči v dětství, na manžela, na vnoučata, která se za ní stavují jen zřídka. Někdy si posteskuje, že to krásné v životě tak rychle uteklo, a moc by si přála, aby se mohla ještě aspoň jednou podívat do vesnice v horách, kde se narodila. „Život je tak krátký,“ svěřuje se a dodává: „Je dobře, když si v něm najdou lidé čas i místo jeden pro druhého.“

Sojombo se narodila asi před šedesáti lety v rodině mongolských pastevců chovajících velbloudy a koně uprostřed pouště Gobi. Říká „asi před šedesáti lety“, protože v mongolské poušti roky nikdo přesně nepočítá. Sojombo má tři sourozence – staršího bratra a dvě mladší sestry. Sotva se Sojombo narodila, její maminka onemocněla a nemohla ji už dál kojit. Rodina v té době bydlela v jurtě – to je takový látkový domeček – někde uprostřed Gobi a dostat se někam pro pomoc bylo nemožné. Kdyby Sojombo nedostala nic k jídlu ani další den, určitě by zemřela. V noci se ale stalo něco, co jí zachránilo život. V jejich stádě se narodilo bílé velbloudí mládě – první mládě v tom roce. Bílá velbloud'ata jsou i v Mongolsku velkou vzácností a jejich narození se vždy bujaře oslavuje.

Ovšem oslava té noci byla v Sojombině rodině nevídaná. Matka totiž mohla nakrmit své dítě velbloudím mlékem a jen díky tomu Sojombo přežila a dnes je babičkou šesti vnoučat. Bílé velbloudě dostalo také jméno Sojombo, aby celý svůj život lidem připomínalo, že pomohlo zachránit malou Sojombo. Když měla Sojombo asi pět let, dozvěděla se od rodičů svůj příběh. Od té doby se od bílé velbloudice jménem Sojombo nehnula – stala se z nich nerozlučná dvojka. Dokonce i když šla Sojombo do internátní školy v krajském městě, odcestovala i se svou velbloudicí.

Ve dvaceti letech se Sojombo vdala a její manžel si ji odvezl do svého kraje, daleko od místa, kde žila Sojombina rodina. Sojombo neměla moc věcí, které by si s sebou vzala – a tak vlastně jediné, co do nové rodiny přinesla, byla bílá velbloudice.

Protože však velbloudi stárnou rychleji než lidé, přišel jednoho dne čas a Sojombo se musela s velbloudicí rozloučit. Ale zůstala po ní na světě dvě mlád'ata. Asi za rok se Sojombo narodil chlapec a po roce druhý a pak ještě dcera. Děti vyrůstaly spolu s velbloudími mlád'aty. Sojombin manžel byl také z pastevecké rodiny, a když se dozvěděl Sojombin příběh, rozhodl se se ženou, že budou chovat jen velbloudy a že jich budou mít tolik, kolik jen bude možné. Podařilo se! Dnes jejich stádo čítá sedmdesát velbloudů. Když jejich děti dospěly a dokončily školu, začaly se samy starat o velbloudí stádo.

Sojombo už dnes nepracuje. Občas se však projede na bílém velbloudu, který je potomkem bílé velbloudice Sojombo. Vzpomíná přitom, co všechno s bílou velbloudicí prožila. Po večerech pak svým vnoučatům vypráví ve ztemnělé jurtě příběhy, které za život prožila. Děti mají nejraději vyprávění o tom, jak jejich babičku zachránilo bílé velbloudí mládě...

Paní **Sima** je vdova. Žije v domě svých dětí a na nic si nenaříká. Tvrdí, že má všeho dostatek a jí prý dokonce dvakrát denně. Bydlí ve vesnici nedaleko města Allur v indickém státě Andhra Pradesh. Andhra Pradesh se nachází na jihovýchodním pobřeží Indie. Sousedí se státy Tamil Nadu, Karnataka, Maharashtra, Chhattisgarh a Orissa. Z východní strany jej omývá Bengálský záliv a tento stát je mimo jiné znám i tím, že má nejdelší pobřeží (972 km) ze všech států Indie. Mluví se zde drávidským jazykem zvaným telugu. Prý se v Andhra Pradesh vaří to nejlepší a nejchutnější jídlo z celé Indie. Však je také paní Sima výtečná kuchařka, a zatímco celá rodina odejde na pole, ona vaří na otevřeném ohništi rýži a podává ji potom s výbornou nakládanou zeleninou, rozvařeným ovocem a kořením. Paní Sima mnoho nádobí ve své kuchyni nemá. Jídlo se jí z plechových talířů rukama.

V místech, kde žije paní Sima, se daří pěstování rýže a ne neprávem se mu říká Miska rýže Indie. Kamkoli se člověk podívá, vše se krásně zelená. Kromě rýže se zde pěstuje také cukrová třtina, ze které vám připravuje báječný džus. Státem protékají dvě řeky a lidé se tu živí především zemědělstvím. Mezi další plodiny, kterým se dobře daří, patří bavlna, čili, mango, kokos a taky tabák. „Fuj!“ říká na zmínku o tabáku paní Sima. Není se co divit. Manžel paní Simy byl vášnivý kuřák a má se za to, že právě kouření způsobilo, že zemřel tak brzy. Paní Sima měla svého muže moc ráda. Byl pracovitý a uměl se o svou rodinu dobře postarat. Paní Sima má čtyři děti, tři děvčata a syna. Syn žije ve městě. Pracuje na dráze. Na paní Simu mu však mnoho času nezbývá. Do rodné vesnice se vrací jen jednou do roka. To si pak s maminkou vypráví do noci a jeho tři sestry se na oko zlobí, že maminka si na ně a jejich povídání nikdy tolik času neudělá.

Paní Sima má na dvorku slepice a taky kachny. Dřív se starala o kozy a dvě krávy, ale teď už je nevládne vyvádět na pastvu. „O dobytek se stará můj vnuk. Občas zapomene nanosit vodu, ale můžu se na něj zlobit? Má hlavu plnou děvčat!“ směje se paní Sima. Zesmutní, jen když začne vypočítávat, kde ji všude bolí a píchá. Nejvíc si stěžuje na nohy. Bolí ji i v noci, když ulehne na rohož v jediné místnosti svého domku.

FULMUNI Z BANGLADÉŠE

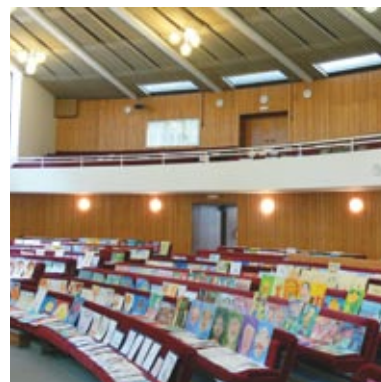
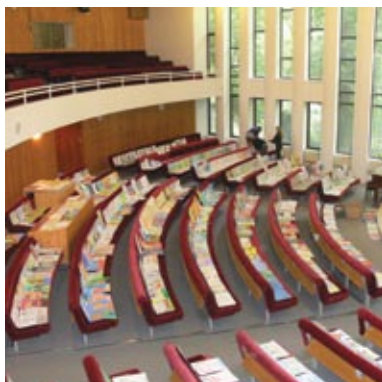

„Kolik mám roků, nevím, ale můj muž Mongol říká, že mám sedmdesát pět. Takový věk! Ani se tomu věřit nechce!“ usmívá se paní **Fulmuni** a nám se to taky nechce věřit. Trochu se nám zdá, že pan Mongol rád přehání. Sobě si napočítal pětadevadesát. Kdyby bylo panu Mongolovi opravdu pětadevadesát, byl by to nejzachovalejší pětadevadesátník na celé zeměkouli. Paní Fulmuni je pracovitá žena. I když hlavní odpovědnost za hospodářství nese už její syn, je na blízku všude tam, kde je třeba pomoci. Paní Fulmuni neumí psát a trochu se závistí hledí do sešitů své vnučky Moniky. Monika chodí přes rýžová pole do vesnické školy. Už je ve třetí třídě a umí krásně psát a číst. „S matematikou má Monika trochu potíže,“ svěřuje se nám paní Fulani, jako by celá budoucnost její rodiny závisela právě na Moničině počítání. Monika je její jediná vnučka. „Moničina budoucnost záleží na tom, jakého manžela jí rodiče vyberou,“ říká paní Fulmuni a vzpomíná na to, jak vybírala s manželem nevěstu pro jejich jediného syna. „Manžel hledal pro syna hodně bohatou nevěstu, ale copak jsme jí mohli něco nabídnout? My nevlastníme žádné pole. Všechna pole, na kterých pracujeme, máme jen pronajatá. Nakonec jsme měli velké štěstí. Snacha Rima je pracovitá a má nás ráda.“

Domek, ve kterém bydlí paní Fulmuni se svým manželem Mongolem, je docela malý. Přes dvůr stojí další dům, o něco větší, a patří jejich synovi. Nalevo stojí latrína a hned vedle ní pumpa. „Vody máme zatím dost i v období největšího sucha,“ říká pan Mongol a my mu tentokrát naprosto věříme, protože paní Fulmuni zrovna pumpuje do velké plechové nádoby vodu. Je čas nanosit vodu dobytku. Monika přiběhne babičce pomoci. Má na sobě školní uniformu a babička ji posílá zpátky. Chce, aby se nejdřív převlékla, aby si uniformu neumazala. Pan Mongol se chystá vymlátit na dvorku snopy rýže, které včera svezli z pole.

„Škoda, že tu nebudete za tři měsíce. To budeme sklízet ananasy,“ říká paní Fulmuni. „Většinu ananasů odvezou na nákladním voze dolů na jih do přístavu v Chittagongu. Pro Moniku ale určitě něco schovám.“

SEZNAM ÚČASTNÍKŮ VÝTVARNÉ SOUTĚŽE

- I. Jazyková ZŠ, Horáčkova 1100, Praha 4
II. ZŠ Most, Obránců míru 2944, Most
26. základní škola Plzeň, Skupova 22, Plzeň
28. základní škola, Rodinná 39, Plzeň
3. Základní škola, U Stadionu 1028, Most
3. ZŠ Okružní 2331, Okružní 2331, Rakovník
5. Základní škola Na Výsluní, Kostelecká 1750, Brandýs nad Labem
6. základní škola, Obětí nacismu 16, Cheb
Adéla Pudová, Cyrila Boudy 6, Prostějov
Adéla Vítková, Cyrila Boudy 6, Prostějov
Azylový dům, Barbora Demeterová, M. Alše 3274, Most
Bolevecká ZŠ, nám. Odboje 18, Plzeň
Centrum Generace, Palachova 504/7, Liberec
Církevní základní škola, Velké nám. 49, Kroměříž
Církevní základní škola sv. Ludmily, Zámecká 57, Hradec nad Moravicí
David Bokr, Ve Višňovce 40, Plzeň
DC Lékořice, FTN s polikl., Vídeňská 800, Praha 4
DD, ZŠ praktická, Praktická škola, Školní 1, Duchcov
Dětský domov Zlín, Lazy 3689, Zlín
Diakonie ČCE, U Města Chersonu 1675, Most
Domov Petra Mačkov, Mačkov 79, Blatná-Mačkov
Duhovka o.s., Sportovní hala 48, Obrnice
Eliška Pešková, Staříč 198
Evelínka Ottomanská, Francouzská 233/114, Praha 10
Iveta Zelenková, Kamenná 158, Rakovník
Jáchym Udatný, Sadová 59, Škvorec
Jana Vinklerová, Bílovice 5, Kostelec n. H.
Katolická základní škola mjr. R. Hláška, Saskova 34/2080, Jabl. n/ Nisou
Klíček, základní škola, o.p.s., Donovalská 1863, Praha 4
Kopečný Zdeněk, U Lípy 109, Veliková, Zlín
Křesťanská ZŠ a MŠ J.A. Komenského, Růžodolská 118/26, Liberec
KZŠ Eliáš, Předškolní 419, Praha 4-Kunratice
Martin Kreuz, Nechvílova 1844/3, Praha 4
Masarykova ZŠ, Městečko 18, Ždánice, okr. Hodonín
MŠ Habry, Sportovní 184, Habry
Reálné gymnázium a základní škola, Studentská 2, Prostějov
Soukromá ZŠ Univerzum s.r.o., Českolipská 373, Praha 9
SŠ, MŠ a ZŠ - speciální, Chotoušská 476, Praha 10
SŠ, MŠ a ZŠ JISTOTA, o.p.s., Tetín 1, Prostějov
SŠ, ZŠ a MŠ logopedická, Pionýrů 767, Frýdek-Místek
SŠ, ZŠ a MŠ Třinec, Třinec
ŠD při I. Základní škole, Komenského 268, Napajedla
ŠD při Základní škole, Rejskova ul., Prostějov
ŠD při Základní škole, Slušovice
ŠD při ZŠ, Školní 275, Nasavrky
ŠD při ZŠ, Vápenná 262
ŠD při ZŠ Lesní, Lesní 14, Liberec
ŠD při ZŠ Lešná, Lešná 133
ŠD ZŠ Heyrovského, Heyrovského 33, Olomouc
Základní škola, Dukelská 1818, Benešov
Základní škola, J.A. Komenského 340, Meziboří
Základní škola, Jana Masaryka 21, Praha 2
Základní škola, Junácká 700, Ostrava - Stará Bělá
Základní škola, Karasova 6, Ostrava-Mariánské hory
Základní škola, Karlovarská 150, Kamenné Žehrovice
Základní škola, Kněžpole 100, Bílovice
Základní škola, Knížete Václava 391, Lenešice
Základní škola, Komenského 14, Břeclav
Základní škola, Komenského 2, Hustopeče
Základní škola, Komenského 68, Nový Jičín
Základní škola, Liberecká 1734/31, Jablonec nad Nisou
Základní škola, Na Stavě 1079, Třebechovice pod Orebem
Základní škola, Nádražní 200, Česká Třebová
Základní škola, Nepomucká 1/139, Praha 5-Košíře
Základní škola, Neubuz, Slušovice
Základní škola, Olešská 2222/18, Praha 10
Základní škola, Partyzánská 1053, Česká Lípa
Základní škola, Pionýrů 685, Uničov
Základní škola, Porubská 66, Děhylov
Základní škola, Sportovní 777, Uherské Hradiště
Základní škola, Školní 479, Kaznějov
Základní škola, Školní nám. 299, Hostomice
Základní škola, Štítného 121, Jindřichův Hradec
Základní škola, U Soudu 369/8, Liberec
Základní škola, V. Majakovského 1, Prostějov
Základní škola, Vodárenská 2116, Kladno
Základní škola, Vojnův Městec 95, Žďár nad Sázavou
Základní škola, Vrchní 19, Opava

Základní škola, Dobromilice
 Základní škola, Fryčovice 628
 Základní škola, Kopidlno
 Základní škola, Mikulovice
 Základní škola, Všeruby
 Základní škola, Žacléř
 Základní škola, Prácheň
 Základní škola, Moravské Prusy 175
 Základní škola, Albrechtická 414, Most
 Základní škola, Čsl. Armády 570, Frýdek-Místek
 Základní škola, Gen. Janouška 1006, Praha 9-Černý Most
 Základní škola, Choceňského 211, Choceň
 Základní škola, Komenského 305, Zlonec
 Základní škola, Mendelova 550, Praha 4-Jižní město
 Základní škola, nám. Budovatelů 39, Katusice
 Základní škola, Npr. Eliáše 344, Pardubice-Polabiny III
 Základní škola, Nuselská 3240, Havlíčkův Brod
 Základní škola, Ohradní 1366/49, Praha 4-Michle
 Základní škola, Okružní 435, Kouřim
 Základní škola, Soukupovo nám. 90, Doubravice nad Svitavou
 Základní škola, Sv. Čecha 455, Hořovice
 Základní škola, Školní 1000, Nové Město nad Metují
 Základní škola, Školní 355, Dřevohostice
 Základní škola, Tuháčkova 25, Brno
 Základní škola, Tyršova I, Nový Jičín
 Základní škola, Vejrostova I, Brno
 Základní škola, Wolkerova 311, Bílovec
 Základní škola, Zámecký park 3, Horšovský Týn
 Základní škola, Hošťálková 380
 Základní škola, Miličín
 Základní škola, Poniklá 148
 Základní škola, Slavkov
 Základní škola, Týn nad Vltavou, Malá Strana
 Základní škola, Uherský Ostroh
 Základní škola a Mateřská škola, Budiškovice 58, Dačice
 Základní škola a Mateřská škola, Drozdov 106, Cerhovice
 Základní škola a Mateřská škola, Hartmanice 95, Sušice
 Základní škola a Mateřská škola, Hradištská 147, Těrllicko-Hradiště
 Základní škola a Mateřská škola, Hutník 1456, Veselí nad Moravou
 Základní škola a Mateřská škola, Komenského 4, Adamov
 Základní škola a Mateřská škola, Komenského 4, Mirovice
 Základní škola a Mateřská škola, nám. Čs. Povstání 6, Praha 6
 Základní škola a Mateřská škola, Náměstí 35, Pilníkov
 Základní škola a Mateřská škola, Partutovice 96, Hranice
 Základní škola a Mateřská škola, Předslav 66, Klatovy
 Základní škola a Mateřská škola, Račice 170, Račice-Pístovice
 Základní škola a Mateřská škola, Resslova 2, Praha 2
 Základní škola a Mateřská škola, Škarabelova 562, Frýdek-Místek
 Základní škola a Mateřská škola, Školní, Ostrožská Lhota
 Základní škola a Mateřská škola, Školní 199, Neplachovice
 Základní škola a Mateřská škola, U školky 195, Borek
 Základní škola a Mateřská škola, Zauliči 485, Štramberk
 Základní škola a Mateřská škola, Dolní Třebonín
 Základní škola a Mateřská škola, Jindřichov
 Základní škola a Mateřská škola, Kněžice 215
 Základní škola a Mateřská škola, Milíkov 104
 Základní škola a Mateřská škola, Nezdenice
 Základní škola a Mateřská škola, Okna 3
 Základní škola a mateřská škola, Rasošky 172
 Základní škola a Mateřská škola, Rovečné 181
 Základní škola a Mateřská škola, Spálené Poříčí
 Základní škola a Mateřská škola, Škrdlovice
 Základní škola a Mateřská škola, Určice
 Základní škola Brána jazyků, Mikulandská 5, Praha 1
 Základní škola Hněvotín, Hněvotín 250
 Základní škola Chodov, Husova 788, Chodov
 Základní škola Mělník, Jungmannovy sady 93, Mělník
 Základní škola Podhart', Máchova 884, Dvůr Králové n.L.
 Základní škola Praha 10, Nad Vodovodem 81/460, Praha 10-Malešice
 Základní škola Radomyšl, Radomyšl
 Základní škola Rakovského, Rakovského 3136/1, Praha 4
 Základní škola T.G.Masaryka, Modřanská 10a, Praha 4
 Základní škola Velké Hamry, Školní 541, Velké Hamry
 Základní škola Vidnava, Hrdinů 249, Vidnava
 Základní škola Vítkov, Opavská 22, Vítkov
 Základní škola Vodičkova, Vodičkova 22, Praha 1
 Základní škola Vrčeň, Vrčeň 43
 Základní umělecká škola, Kouřim
 ZŠ a DD, Lidická 86, Prostějov
 ZŠ a MŠ Masarykovy sady 104, Český Těšín
 ZŠ a MŠ Albrechtice, Školní 20, Albrechtice
 ZŠ a MŠ Bílý Újezd, Bílý Újezd 47, Dobruška

ZŠ a MŠ Holubov, Holubov 40, Křemže
ZŠ a MŠ Hořepník, nám. Prof. Bechyně 53, Hořepník
ZŠ a MŠ Chalabalova 2, Chalabalova 2, Brno
ZŠ a MŠ Chodová Planá, Pohraniční stráž 193, Chodová Planá
ZŠ a MŠ Jilemnice, Komenského 103, Jilemnice
ZŠ a MŠ K Dolům v Praze 12, K Dolům 29/2, Praha 4 - Modřany
ZŠ a MŠ Karla Svolinského, Kunčice pod Ondřejníkem
ZŠ a MŠ Klopina, Klopina, Úsov
ZŠ a MŠ Kolín, Kutnohorská 179, Kolín IV
ZŠ a MŠ Kostelec na Hané, Sportovní 850, Kostelec na Hané
ZŠ a MŠ Krčín, Žižkovo nám. 1, Nové Město nad Metují
ZŠ a MŠ Kyjovice, Kyjovice
ZŠ a MŠ Ledčice, Ledčice 179
ZŠ a MŠ Lešany, Netvořice
ZŠ a MŠ Libavské Údolí, Libavské Údolí
ZŠ a MŠ Litultovice, Litultovice 107, Litultovice, okr. Opava
ZŠ a MŠ Nechvalice, Nechvalice 25, Sedlčany
ZŠ a MŠ Nosislav, Komenského 127, Nosislav, okr. Brno - venkov
ZŠ a MŠ Osek nad Bečvou 78, Osek n./Bečvou 78, okr. Přerov
ZŠ a MŠ Raškovice, Raškovice 18, Pražmo
ZŠ a MŠ Rejskova - ŠD, Rejskova tř. 4, Prostějov
ZŠ a MŠ Rokytno, Rokytno 73, Rokytno
ZŠ a MŠ Střelské Hoštice, Střelské Hoštice
ZŠ a MŠ Tučapy, Tučapy
ZŠ a MŠ Turkmenská, Turkmenská 1612, Vsetín
ZŠ a MŠ Valeč, Valeč 222, Valeč
ZŠ a MŠ Veřovice, Veřovice 276, Veřovice
ZŠ a MŠ Vl. Rady I, Vl. Rady I, České Budějovice
ZŠ a MŠ Zlechov, Zlechov 229, Zlechov, okr. Uherské Hradiště
ZŠ A PLUS s.r.o., Pod Zvonek 28, Český Těšín
ZŠ a ZUŠ Bezdrevská 3, České Budějovice
ZŠ a ZUŠ Dolní Němčí, Dolní Němčí
ZŠ Bojanov 90, Bojanov 90, Bojanov
ZŠ Boleslava Hrbka a MŠ Leština, 7.května 134, Leština
ZŠ Bratrství Čechů a Slováků, Pod Zábřehem 1100, Bystřice pod
Hostynem
ZŠ Brno, nám. Svornosti 7, Brno
ZŠ Buzulucká 392, Buzulucká 392, Teplice
ZŠ Dubí I, Školní nám. 177, Dubí I
ZŠ Fr. Hrubína, Fr. Hrubína 5, Havířov - Podlesí
ZŠ Gutha-Jarkovského, Palackého nám. 45, Kostelec nad Ollicí

ZŠ Hradská 894, Hradská 894, Humpolec
ZŠ Jabloňany 38, Jabloňany 38, Skalice nad Svitavou, okr. Blansko
ZŠ Jablonec nad Nisou-Mšeno, Mozartova 24, Jablonec nad Nisou
ZŠ Koberčice u Brna, Beneška 181, Koberčice u Brna
ZŠ Komenského 15, Komenského 15, Nové Město nad Metují
ZŠ Kopřivnice - Lubina, Lubina 60, Kopřivnice
ZŠ Kosoř, Třebotov, okr. Praha - Západ
ZŠ Krušnohorská 1675, Krušnohorská 1675, Jirkov
ZŠ Kujavy, Kujavy 86, Kujavy
ZŠ Kunratice, Kunratice 124, Frýdlant
ZŠ Loučanská 1112/3, Loučanská 1112/3, Praha - Radotín
ZŠ Matice školské 3, Matice školské 3, České Budějovice
ZŠ Milín, Školní 247, Milín
ZŠ Na Smetance, Na Smetance I, Praha 2
ZŠ Nový Kostel, Skalná
ZŠ Pouchov, K Sokolovně 452, Hradec Králové
ZŠ Praskolesy, Praskolesy 104, Praskolesy
ZŠ Příbram VII, 28. října I, Příbram VII
ZŠ Sídliště, Vlašim
ZŠ Sokolská 211, Sokolská 211, Zborovice
ZŠ speciální, ZŠ praktická a Praktická škola, Šaldova 6, Litoměřice
ZŠ T.G. Masaryka, Bílovec, Slezké náměstí 63/3, Bílovec
ZŠ T.G. Masaryka, Suchdol/Lužnicí, 28. října 329, Suchdol nad Lužnicí
ZŠ Těsnohlídkova, Těsnohlídkova 99, Ostrava-Lhotka
ZŠ Třebotov, Hlavní 190, Třebotov, okr. Praha - Západ
ZŠ Ukrajinská 1533, Ukrajinská 1533, Ostrava - Porubí
ZŠ Ústí nad Labem, E. Krásnohorské 3084/8, Ústí nad Labem
ZŠ Ústí nad Labem, Karla IV. 1024/19, Ústí nad Labem
ZŠ Vyškov, Purkyňova 39, Vyškov
ZŠ Za Mlýnem I, Za Mlýnem I, Přerov
ZŠ Zámecká, Litomyšl
ZŠ Zdeny Kaprálové, Vrbátky
ZŠ Znojmo, Mládeže 3, Znojmo
ZŠ Žebrák, Sídliště 321, Žebrák
ZŠ Žlutava, Žlutava 123, Napajedla
ZŠ Žlutice, Poděbradova 307, Žlutice
ZUŠ J. Pravečka, A. Jiráskova 3, Lanškroun
ZUŠ Strašnice, Olešská 2295/16, Praha 10 - Strašnice
ZUŠ T.G.M., Masarykovo nám. 1626, Chomutov
ZUŠ Vl. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

“Setkání s výtvary dětské fantazie, to je velký zdroj inspirace, energie a humoru. Každý rok se na toto setkání těším a ještě mě nikdy nezklamalo. Nemůžu říct, že všechny děti, které přispívají do soutěže, jsou obdařeny nějakým mimořádným talentem. Přesto je ze všech obrázků cítit chuť a radost z tvořivosti a spontánnost, se kterou se děti umí projevovat. Z několika tisíc kreseb mi vždy několik desítek utkví v paměti jako výjimečně krásné.”

Hana Pavlátová [arteterapeutka, výtvarnice]

“Obrázky ukázaly, jak je důležité propojení mezi jednotlivými generacemi. Babičky a dědečkové do života dětí patří.”

Jan Bárta [ředitel ADRA Česká republika]

„Babička je hodná, dobře vaří a prý bývala moc krásná.“ Tak takhle upřímně to dokáží vyjádřit opravdu jen děti. Díváte se na desítky dětských výtvorů, čtete si komentáře, které jsou součástí některých z nich a na rtech se vám při tom často zatetelí úsměv, srdce maličko poskočí. Mé oko neprofesionála se rozhodovalo mezi tím ohromným množstvím obrázků právě srdcem a volba to pro mě byla opravdu nesnadná. Vítězem pro mě byly všechny děti už jen tím, že přemýšlely, jak co nejlépe namalovat a vystihnout svoje prarodiče...a snad i díky této soutěži si uvědomily, co pro ně jejich „staroušci“ znamenají.

Olga Píclová [pedagog, lektorka programu PRVÁK]

“Není jednoduché nahlédnout do duše blízké osoby. Pokud to však někdo zvládne, pak jsou pro něj dveře do jejího světa otevřené. Vybírala jsem proto takové obrázky, na kterých byly zachyceny jedinečné epizody ze života babiček a dědečků, protože to znamená, že k nim mají děti blízký vtaž a dokáží jim porozumět. Někdy mám pocit, že se vazba mezi generacemi vytrácí. Síla rodiny ale spočívá v souhře všech jejích členů a na ty nejstarší by se rozhodně nemělo zapomínat.”

Markéta Čechurová [manažerka PR a marketingu Nakladatelství FRAUS]

padesáti nejlepších obrázků, vybraných dne 6. května 2009 ze zaslaných tří tisíc osmi set devadesáti výtvarných prací dětí do soutěže s názvem “SVĚT BABIČEK A DĚDEČKŮ aneb jak se jim v něm žije”.

1. místo

Amálie **POLEDNÍČKOVÁ**, 9 let
ZUŠ VI. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

3. místo

Dominik ELIÁŠ, 6 let
Základní škola Komenského 2, Hustopeče

Marie KOLÁŘOVÁ, 11 let
Základní škola a Mateřská škola, Kněžice 215

Tereza **HYKMANOVÁ**, 11 let
ZUŠ Strašnice, Olešská 2295/16, Praha 10 - Strašnice

kolektiv, 3.tř
Iveta **ZELENKOVÁ**, Kamenná 158, Rakovník

Jana **KOLÁŘOVÁ**, 11 let
ZUŠ VI. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

Jakub **HOLAS**, 11 let
5. Základní škola Na Výsluní, Kostecká 1750, Brandýs nad Labem

Marie KOLÁŘOVÁ, 11 let
Základní škola a Mateřská škola, Kněžice 215

Kateřina **VOLFOVÁ**, 6 let
ZŠ Znojmo, Mládeže 3, Znojmo

Roman **BRŇOVJÁK**, 8 let
ŠD při ZŠ Lešná, Lešná 133

Barbora **ČOMOVÁ**, 9 let
Základní škola, Komenského 14, Břeclav

Marek **BENEŠ**, 10 let
Základní škola a Mateřská škola, Kněžičice 215

Klára **FRÁNOVÁ**, 7 let
ZUŠ Strašnice, Olešská 2295/16, Praha 10 - Strašnice

Petra **SLAVÍKOVÁ**, 9 let
ZŠ Příbram VII, 28. října 1, Příbram VII

Vojtěch **VRTAL**, 9 let
Základní škola a Mateřská škola, Kněžice 215

Adriana **DOLEŽALOVÁ**, 10 let
ZŠ Kujavy, Kujavy 86, Kujavy

Lucie **BLAŽKOVÁ**, 9 let
ZŠ a MŠ Karla Svobinského, Kunčice pod Ondřejníkem

Pavĺna **PÁNKOVÁ**, 11 let
ZUŠ J. Pravečka, A. Jiráskova 3, Lanškroun

Marie **ZELENKOVÁ**, 9 let
ZŠ Loučanská 1112/3, Loučanská 1112/3, Praha - Radotín

Klára **TRAJEROVÁ**, 7 let
Základní škola a Mateřská škola, U školky 195, Borek

Radek **ŠKRABAL**, 10 let
Základní škola a Mateřská škola, Zauličí 485, Štramberk

Tomáš KLEČKA, 8 let
ZŠ Matice školské 3, Matice školské 3, České Budějovice

Krista **TAICHMANOVÁ**, 10 let
Základní škola a Mateřská škola, Zauličí 485, Štramberk

Vendula **ŠPIMROVÁ**, 7 let
ZUŠ Strašnice, Olešská 2295/16, Praha 10 - Strašnice

Adéla **KUNČÍKOVÁ**, 7 let
Základní škola Gen. Janouška 1006, Praha 9-Černý Most

Adéla **SABELOVÁ**, 9 let
ZŠ A PLUS s.r.o., Pod Zvonek 28, Český Těšín

Lukáš **HALÁŠEK**, 9 let
Základní škola, Komenského 14, Břeclav

Petra **KINSKÁ**
Křesťanská ZŠ a MŠ J.A.Komenského, Růžodolská 118/26, Liberec

Marek **PINTA**, 8 let
ZUŠ T.G.M., Masarykovo nám. 1626, Chomutov

Veronika **VEHOVSKÁ**, 9 let
ZUŠ VI. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

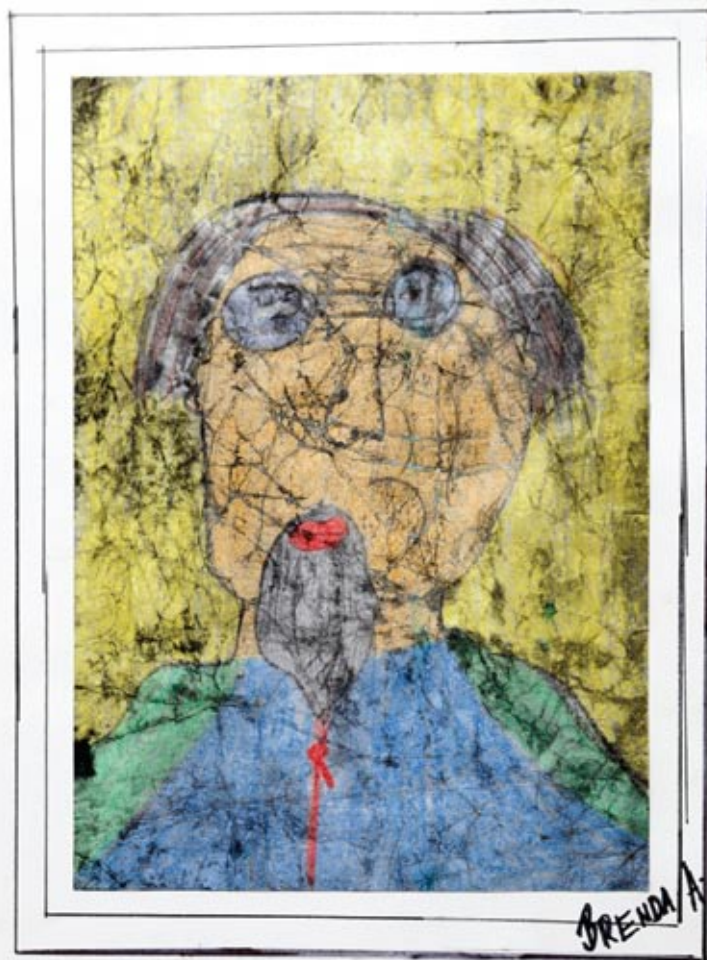

Antonín **UNGR**, 7 let
ZUŠ Strašnice, Olešská 2295/16, Praha 10 - Strašnice

Hana **BÁRTKOVÁ**, 7 let
Základní škola a Mateřská škola, U školky 195, Borek

Brenda **ALINOVÁ**, 11 let
SŠ, ZŠ a MŠ Třinec, Jablunkovská 241, Třinec

Šimon **FORMÁNEK**, 8 let
ZŠ, Vlašim - Sídliště

Jan **JURČEKA**, 11 let
Základní škola, Uherský Ostroh

Tereza **DORAZILOVÁ**, 9 let
ZŠ Za Mlýnem I, Za Mlýnem I, Přerov

Nicole **VÍTKOVÁ**, 10 let
ZUŠ VI. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

Jan **HOLEČEK**, 10 let
ZUŠ J. Pravečka, A. Jiráska 3, Lanškroun

Štěpána **KOMANCOVÁ**, 9 let
ZŠ Příbram VII, 28. října I, Příbram VII

Kristýna ŠNVRCHOVÁ, 6 let
ZŠ Kopřivnice - Lubina, Lubina 60, Kopřivnice

Adéla **NAVAROVÁ**, 9 let
ZUŠ Vl. Ambrose, Kravařova 14, Prostějov

Thanh Tung (Honzík) **BUI**, 6 let
ZŠ Jablonec nad Nisou-Mšeno, Mozartova 24, Jablonec nad Nisou

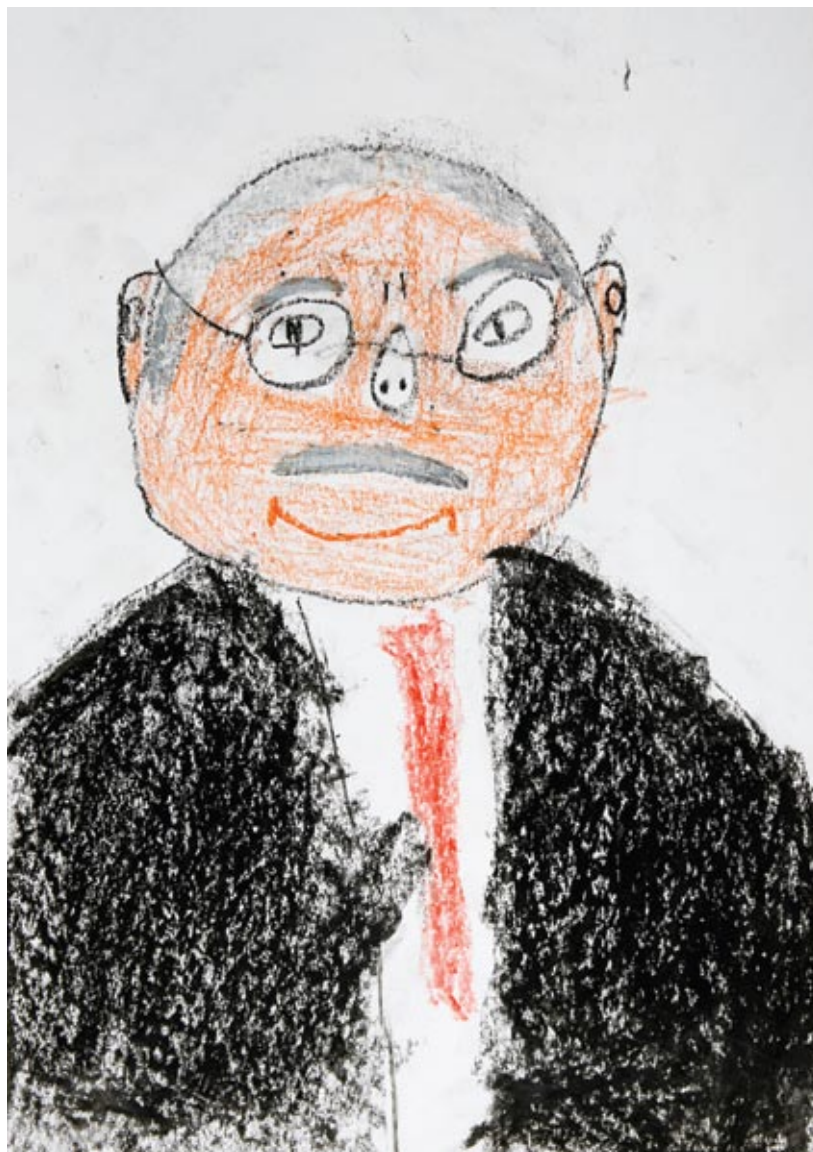

Damián **VRBICKÝ**, 10 let
Základní škola Vodičkova, Vodičkova 22, Praha 1

Karolína **BOŽOVSKÁ**, 10 let
ZŠ Bratrství Čechů a Slováků, Pod Zábřehem 1100, Bystřice pod Hostýnem

Petr **BARTOŠ**, 9 let
Základní škola a Mateřská škola, Určice

JSOU VŠUDE A BUDE JICH STÁLE VÍC	2
ROK SE SEŠEL S ROKEM,	5
NÁSLEDUJE NĚKOLIK PŘÍBĚHŮ,	12
JAK SI ŽIJÍ BABIČKY A DĚDEČKOVÉ ODJINUD?	19
SVĚT BABIČEK A DĚDEČKŮ	25
SEZNAM ÚČASTNÍKŮ VÝTVARNÉ SOUTĚŽE	37
KATALOG	40

Na katalogu spolupracovali:

Petra **ANTOŠOVÁ** / Eva **BARVÍNKOVÁ** / Ilona **FÜZÉKOVÁ** / Šárka **PROCHÁZKOVÁ** / Alena **SKUTILOVÁ**
Jarmila **SZKUTOVÁ** / Aleš **BÁRTA** / Jan **BÁRTA** / Jan **BÁRTA** jn. / Jiří **JANÍČEK** / Jakub **NĚMEC**
Radek **PLÍHAL** / Radek **ŠPINKA** / Stanislav **STANĚK**

Plzeňské Nakladatelství Fraus patří mezi největší české nakladatelské domy, které se specializují na vzdělávací literaturu, tedy především učebnice, slovníky a encyklopedie. Nevydává jen knihy tištěné na papíře, ale drží krok s dobou a stále více se orientuje na elektronickou produkci. Výsledkem je vedle cizojazyčných slovníků mimo jiné i unikátní systém interaktivních učebnic, díky kterému se Nakladatelství Fraus stalo průkopníkem v oblasti vzdělávacích informačních technologií v České republice. www.fraus.cz

